

Robin Amara: Bu Yıl Hangi Soykırımın Yüzüncü Yılı? (3)

Posted on 21/02/2019

İkinci bölümde genelde dünyalı işçi sınıfı hareketlerinin özelde de Bolşeviklerin sindirmekle sınındığı sert konjonktür değişiminini anmıştık. Bu bölümde yer vermeye çalışacağımız Sovyetler Birliği ve dolayısıyla TKP'nin Pontos Rum Soykırımının hasıraltı edilmesinde paylaştığı suç ortaklığına da o konjonktür değişiminden hareketle bakmaya girişebiliriz.

Öncelikle bu spesifik dönemde konjonktürün de zamanın yaman görecesine mahkum olduğunu belirtmek gerekli. Öyle ki Sovyetler Birliği, neredeyse bir yıl sabırla beklenen(!) 'Dünya Devrimi'nin gelmemesi üstüne afalliyor. Ne var ki gidişatı kestirilemez böylesi etkili tarihsel değişim dönemlerinin siyasal figürleri üstüne niyet okuması yapmak da adil olamaz. Bu yüzden bildiklerimizden devam edelim. Bildiğimiz şu ki her ne sebeple olursa olsun Bolşevikler için birtakım hamlelere başvurmak artık kaçınılmaz hale geliyor. Bunlardan biri 18 Haziran 1918'de Vesenska (Yüksek Ekonomik Konsey) tarafından başlatılan "Savaş Komünizmi" dönemi. Burada dönemin bir anlamda komünizmi askıya alan ilkelerini de kısaca hatırlamalı.

- Tüm sanayi kuruluşları devletleştirilmiştir ve merkezi yönetim yürürlüğe geçmiştir;
- Dış ticarete devlet tekeli kurulmuştur;
- İş disiplini artırılmış, grevler yasaklanmıştır;
- İşçi olmayanlara gösterilen işlerde çalışma zorunluluğu getirilmiştir;
- Halkın aç kalmaması için köylünün elindeki tarımsal fazla ürüne el konulması kararlaştırılmıştır;
- Gıda ve diğer birçok ihtiyaç maddesinde karne uygulanmasına başlanmıştır ve dağıtım merkezleştirilmiştir;

- Özel işletmeler yasadışı ilan edilmiştir; Demiryollarının sıkı denetimi kararlaştırılmıştır.

Bolşevikler bu politikayı uygulamadaki amaçlarını henüz yenilmeyen Beyaz Ordu'nun da etkisiyle mevcut ekonomik yapının şehirleri ve Kızıl Ordu'yu silahsız ve gıdasız bırakması sorununa çözüm üretmekle gerekçelendirmişlerdi. Diğer taraftan bu politikaya soldan muhaliflerin Bolşeviklerde bir eksen değişikliğine gidildiği yönündeki şüpheleri artarak büyüyordu. Artık pek çok muhalife göre "bütün iktidar sovyetlere" devrimciliği terk edilmiş ve ekonominin bir merkezden yönetileceği statükocu "güçlü devlet" paradigmasına gelinmişti. Bolşevik iktidar, bu dönemi "devrimin bekası" adına, büyük işçi grevlerini, Tambov gibi etkili köylü ayaklanmalarını ve nihayetinde Kronstadt'ı bastırarak kapattıysa da "zor şartlar" propagandasıyla kapatamayacağı şeyler de vardı. Bunlardan biri de Kızıl Ordunun silahsız ve gıdasız kalmasıyla gerekçelendirilen böyle bir tedbir döneminde Anadolu'ya gönderdiği yüklü miktarlardaki silah, teçhizat ve savaş araçlarıydı.

Sait Çetinoğlu ilgili yazısında (*) araştırmacı Neoklis Sarris'in notlarını şöyle aktarıyor:

"iki yıldan daha kısa bir sürede sağlanan Sovyet yardımının değeri, Türkiye'nin yıllık bütçesini ve iki yıllık toplam askerî giderlerini aşmıştı! "Silah yardımlarıyla ilgili olarak, sadece piyade tüfekleri, Kemalist mücadelede kullanılan toplam tüfeklerin dörtte birini aşiyor. Savaşın Sakarya'da başladığı gün Kemalist ordunun 54,572 tüfeği vardı. Aynı yılın 28 Temmuz tarihine kadar Rusya 30,083 tüfeği teslim etti. Sonuç olarak, Sakarya'da Türk kuvvetlerinin kullandığı silahların yarısından fazlası Rus'tu. Aynı zamanda, batı cephesinde—Yunan-Türk cephesi—Kemalist ordunun, piyade için 9 milyon mermisi vardı; Kemalist mücadele boyunca yaklaşık 10 milyon kurşun kullanıldı. 28 Temmuz'a kadar, Rusya tarafından 300 milyon mermi daha sağlandığına ve bu sayının, Türklerin o dönemde sahip olduklarının iki katından fazlası olduğuna işaret edilmeli! Makineli tüfeklere gelince, onların üçte biri, aynen topların üçte biri gibi Rusya'nındı! Ayrıca, 21 Ekim 1921'de Trabzon'da teslim edilen "Jivoy" ve "Yutiy" adlı iki Rus destroyeri de vardı. Son olarak, Kemalist ordu, Rus yardımından başka, Fransız ordusu Adana'dan çekilirken teslim ettiği

10,000 tüfek ve 1,505 kutu mermiyle de takviye edildiğini belirtmek gerekir. Bunların haricinde, kalan mühimmat Rus mal maddî yardımıyla Fransa'dan ve genel olarak Avrupa'dan satın alınmıştı. Bu yardım bolluğu, eğer Sovyetler'in bu dönem boyunca rejimlerinin tesisleriyle yüzleşmesi gerektiğini ve acımasız bir iç savaştan geçtikleri düşünülürse, özel bir önem taşır". Askeri yardımların içinde 20.000 gaz maskesi de vardır. Muhtemelen Topal Osman Çetesi Pontos Halkına, diğer çeteler kendi bölgelerindeki Rum Halkına "tütsü" (**) verirken çete elemanları etkilenmesin!"

Durumun vahametini daha vakıf olmak için Bolşeviklerce 1921'lerde "Karadeniz Kıyısı Türk Kuvvetleri Başkomutanı 'yoldaş Osman Ağa'ya" başlıklı mektuplarla selamlanan tetikçi Topal Osman çetesince öldürülen Mustafa Suphi'nin 24 Aralık 1918'de Yeni Dünya'daki satırlarına da bakmalı (Özellikle bu satırlarda geçen "Türk emperyalistleri" ifadesine de dikkati çekmek isterim).

"TÜRKİYE'DE NELER OLUYOR?"

(Türkler ve Ermeniler)

...Bugünkü nüshamızda zalim Enver ve Talat ordularının Baku'dan çıkması dolayısıyla Urallardan Rusça 'Pravda' gazetesine gönderilmiş bir mektubun tercümesi var; diğer bir yoldaşın yazısı da Ermeni burjuvazisinin idaresindeki eski Rus ordularının Anadolu'daki vahşetleri de acıklı bir tarzda tasvir ediliyor... Gözleri kan ağlayan kesik başlar, yavrusu memesinde doğranmış kadınlar, canlı canlı yakılan insanlar... Bu feci manzaraları bir muharririn kalemi ve bir ressamın fırçası için resmetmek imkân haricinde, bu manzara karşısında insan hayali ve hisleri, elim heyecan ve buhranlar içinde kudretini, iradesini kaybediyor. Türk ve Kürtlerin Ermenileri, Ermenilerin Kürtleri ve Türkleri takibe, mahva, yok etmeye koşmaları; bu fetihlik davasında medeniyetleri vahşetle yoğrulmuş Avrupalı emperyalistlerin insan ruhuna ektikleri, akıttıkları zehir; bu, masum milletler arasında kask ile sokulan, din ve millet hırslarıyla yakılan bir düşmanlık; Ermenilere Anadolu'nun yarısını

vaat edip sonra Türk ve Ermeni milletleri arasında katliamlar ve yağma ateşleri yakıp, daha sonra da tutuşturdukları bu yangını söndürmek için Küçük Asya'nın işlerine karışmak...

Anadolu'yu ne Türklere, ne Kürtlere, ne de Ermenilere değil, ancak kendilerine almak... Bu hakikati Türk ve Ermeni işçi ve köylüsünden bilmedik anlamadık hiç kimse artık kalmamış olmalı; bu hakikati halka anlatmak ve o feci cinayetlerin önünü almak Türk ve Ermeni inkılapçılarının ve bu inkılapçılardan özellikle komünist enternasyonalistlerin vazifesidir.

22 Temmuzda Moskova'da toplanan Türk konferansı bu hususta üstüne düşen vazifeyi pek güzel tayin etti; Türk emperyalistleriyle Ermeni burjuvaziyasının bu iki halkın mahvına yürüyen hareketlerini takip ve bu hususta bütün dünyayı aydınlatma Türk komünistlerine düştü; bizler üstümüze düşen bu işi bütün imkânsızlıklara bakmadan elden geldiği kadar işlemeye çalıştık; bundan sonra da çalışacağız, fakat bu husustaki uğraşın bir kısmı da Ermeni yoldaşlara kalıyor..." (Kaynak: Mustafa Suphi ve Yoldaşlarını Kim Öldürdü?, Emrah Celasun, Agora kitaplığı, Sayfa 23-24)

16 Mart 1921'de Sovyetler Birliği ile TBMM arasında imzalan Moskova Antlaşması bu yazı açısından da pek anlamlı bir hükümlerle açılır: "imzalayan taraflar arasında ulusların kardeşliği ilkesi ve her ulusun kendi geleceğini serbestçe saptama hakkına sahip olduğu..." Lenin'inin "Bütün ülkelerin işçileri birleşin" ilkesini terk edip müttefik ülke "mazlum" Türkiye ulusunun "Anadolu'nun gayrimüslimlerden arındırılması" davasına hizmet edecek hale gelmesi büyük bir trajedi kuşkusuz. Fakat belli ki o yüzyılda büyüyen serpilen bir nihai kurtuluş umudunu ve onun en önemli figürlerinden biri olan Lenin'i, yoldan sapmakla mahkum etmek de hiç kolay olmamalı.

Bununla beraber halen TKP'yi Mustafa Suphi ve yoldaşlarının, namı diğer Onbeşlerin katli sonrası yaşanan kadro değişimiyle anlamlandırma eğilimi gücünü koruyor. Sanki sonrasında yöneticilik üstlenen Şefik Hüsnü ve onu takip eden kadrolar Kemalizmle uzlaşmaya daha yatkınmış gibi. Uzun lafın kısası artık bu eksen değişimlerindeki belirleyici öznenin TKPLi

herhangi biri değil bizzat Lenin olduğuyla yüzleşme zamanı gelmiş bulunuyor.

Pontos Rum Soykırımını anmak ve gömüldüğü sessizlikten çekip çıkarmak bir çok şeyin yanında bunu da katkı sağlayacak.

Bu bölümü bitirirken dizinin bir sonraki bölümünün son bölüm olacağını duyurayım. O son bölümde bu soykırım sonrası bize kalan mirasın muhasebesine odaklanmaya çalışacağım. Her şeye rağmen bu büyük yoksunluğumuzdan çıkartabileceğimiz bir kazanç var mı, ona bakalım.

*:<https://hyetert.org/2018/10/29/lenin-yonetimindeki-bolseviklerin-milli-mucadeleye-katkilari-uzerine/>

****:** Alıntıda ki "tütsü" vurgusunda Hasan İzzetin Dinamo'nun "Kutsal İsyân" kitabında geçen M. Kemal'le Topal Osman arasındaki görüşmeye gönderme yapılıyor:

"Mustafa Kemal: Madem ki Türk halkı tamamen seni destekliyor; hiç durma teşkilatını yap. Git, belediye reisliği makamına otur. Sen kaçıp dağa çekileceğine, Pontosçular ve Rumlar kaçsın. Kanunsuz yola adım atar göründüler mi onları temizleriz."

Bunun üzerine Topal Osman, şu cevabı verir: "Sen hiç merak etme Paşam! Bu Pontos Rumlarına öyle bir tütsü vereceğim ki, hepsi mağaralarda eşek arısı gibi boğulup gidecek"

Kaynak: [Yeni Özgür Politika](#)